

Αξιοποιούνται οι δυνατές πλευρές του έργου

➤ Το Θέατρο Διώνυσος ανεβάζει το έργο «Να ζει κανείς ή να... συζεί;» του Αμερικανού Λόρενς Κάσλερ

Το φως στο θέατρο είναι πηγή ζωής, το σκοτάδι ισούται με την ανυπαρξία. Ο πρακτικός δημιουργός της θεατρικής πραγματικότητας είναι ο Φωτιστής, εφόσον σύμφωνα με την κοινώς αποδεκτή σύμβαση του θεατρικού θεάματος υπάρχει μόνο αυτό που φωτίζεται/φαίνεται. Πηγαίνουμε στο θέατρο για να απαρνηθούμε για μερικές ώρες τη δική μας ύπαρξη, να σταματήσουμε όλες τις ζωτικές μας λειτουργίες εκτός από την πρόσληψη της σκηνικής (φωτισμένης) πραγματικότητας και την κατά δύναμη αντίληψή της.

Η ιδέα του Λόρενς Κάσλερ, του Αμερικανού συγγραφέα του έργου που ανεβάζει ο Διώνυσος, είναι πραγματικά γόνιμη. Παίρνει ένα νοπτό θεατρικό προβολέα και τον στρέφει σε αντίθετη από τη συνηθισμένη, κατεύθυνση. Βυθίζει τη σκηνή στο σκοτάδι και φωτίζει την πλατεία, δίνοντας ύπαρξη στους τέσσερις θεατές. Οι συνήθως κρυμμένες στο σκοτάδι συμπεριφορές γίνονται θέαμα, οι ψίθυροι και οι θόρυβοι αποκτούν ένταση, οι σχέσεις, οι συγκρούσεις, οι ανταγωνισμοί των τεσσάρων παίρνουν τη θέση της πλοκής και οι απρόσωποι θεατές αποκτούν πρόσωπα πρωταγωνιστών.

Τι θα συμβεί με την άλλη πραγματικότητα, αυτή που έχασε τη φωτεινή της υπόσταση; Με άλλα λόγια, τι θα συμβεί με το έργο, και μάλιστα με τον «Άμλετ», επειδή αυτό είναι το αθέατο πια θέαμα που υποτίθεται ότι παρακολουθούν η Μάργκαρετ και ο Στάνλεϊ Λόκερ και η Ντόνα και ο Γιόλτερ Πέις; Υποβαθμίζεται σε αφορμή για σχόλια και ύλη για παρερμηνείες που ποικίλουν αναλόγως με την προσωπικότητα του καθενός από τους τέσσερις. Η αισθητική, η φιλοσοφία και η γλώσσα του Σαίξπηρ φτάνει σε μας σε μορφή αποσπασματικών αντανakλάσεων μέσα στους παραμορφωτικούς καθρέφτες των ματιών τους.

Να όμως που η γονιμότητα της ιδέας του Κάσλερ αποδεικνύεται περιορισμένη. Οι

τέσσερις χαρακτήρες εξαντλούνται νωρίς σε σχέση με τη διάρκεια του έργου, εξαντλούνται στην ουσία στην αρχική αυτοπαρουσίαση και μιας και είναι καταδικασμένοι στο να μένουν την περισσότερη ώρα ακίνητοι και να υπάρχουν μέσα από τον περιορισμένης θεματολογίας λόγο, δεν έχουν την ευκαιρία να αναπτυχθούν (οι μικρές αποκαλύψεις για τις αμοιβαίες εξωσυζυγικές σχέσεις στα πλαίσια της τετράδας δεν μπορούν να προσφέρουν εξέλιξη, ένταση ή κορύφωση). Το αντίθετο, πρέπει να κρατούν στέρεους τους τύπους (η απόλυτα χαζή, η στριμμένη νευρική, ο ψευδοκουλουριάρης, ο μπρουτάλ αμόρφωτος) που δήλωσαν από την αρχή για να υπάρχει το

παιχνίδι της σύγκρουσης ανάμεσά τους.

Αισθανόμενος ότι το κύριο πετυχημένο εύρημα του έργου του δεν καλύπτει τις διαστάσεις ενός ολοκληρωμένου θεατρικού, ο Κάσλερ εντάσσει στο έργο του αποσπάσματα από τον «Άμλετ» σμίγοντας

έτσι τις δυο πραγματικότητες και, κατά την άποψή μου, έρχεται σε σύγκρουση με τη δική του ιδέα. Γιατί ο Σαίξπηρ φαινόταν τόσο πληκτικός και παράλογος στα μάτια των τεσσάρων;

Ο ίδιος ο Κάσλερ έδωσε ήδη την απάντηση: επειδή τα μάτια τους είναι μικρά, ρηχά, απροετοίμαστα και θαμπωμένα από την ασημαντότητα της καθημερινότητας. Τότε για ποιο λόγο χρειάζονται τα γνήσια σαιξπηρικά κομμάτια, μήπως για σύγκριση; Κάπως αδικαιολόγητο και αμήχανο μου φαίνεται.

Ο σκηνοθέτης Ανδρέας Τσουρής έχει ως κύριο του όπλο την από μέσα γνώση, την επαγγελματική διαίσθηση με την οποία αναγνωρίζει και αξιοποιεί τις δυνατές πλευρές του έργου.

Οι τέσσερις χαρακτήρες είναι στερεωμένοι προσεκτικά με τη χαρακτηριστική εκφορά του λόγου, με τις επαναλαμβανόμενες λεπτομέρειες συμπεριφοράς, και οι τετράδα των ηθοποιών (Πέτρος Κονόμου, Μι-

Οι συνήθως κρυμμένες στο σκοτάδι συμπεριφορές γίνονται θέαμα, οι ψίθυροι και οι θόρυβοι αποκτούν ένταση, οι σχέσεις, οι συγκρούσεις, οι ανταγωνισμοί των τεσσάρων παίρνουν τη θέση της πλοκής και οι απρόσωποι θεατές αποκτούν πρόσωπα πρωταγωνιστών

καέλα Κουτουμάνου, Ευαγόρας Θεοδοσίου, Κατερίνα Σκουφάρη) δικαιολογεί τη διανομή των ρόλων, όπου ο καθένας με άνεση δίνει το σατιρικό περίγραμμα της δικής του μορφής. Το σκηνικό του Στέφανου Αθηνάιντη απέδιδε ωραία την ιδέα της αναποδογυρισμένης θεατρικής πραγματικότητας.

Όμως, όπως συνήθως γίνεται, οι αδυναμίες του κειμένου διαφαίνονται και στην παράσταση. Έτσι τα καλοφτιαγμένα στερεότυπα των ρόλων προς το τέλος της παράστασης οδηγούν τους ίδιους τους δημιουργούς τους σε υποκριτική μονοτονία. Ενώ τα εμβόλιμα σαιξπηρικά κομμάτια παραμένουν ξένα σώματα, χωρίς αυτή η διαφορετικότητα να παίζει πραγματικά σημαίνοντα ρόλο στο αισθητικό σύστημα της παράστασης. Μόνο τα γυναικεία κοστούμια (Στέφανος Αθηνάιντης) ένωναν ομαλά τα δύο επίπεδα.

NONA ΜΟΛΕΣΚΗ

Σκηνοθεσία: Ανδρέας Τσουρής
Σκηνικά-Κοστούμια: Στέφανος Αθηνάιντης
Φωτισμοί: Γιώργος Λάζογλου
Μουσική επιμέλεια: Ευαγόρας Θεοδοσίου, Νίκος Παπαδόπουλος
Παίζουν: Πέτρος Κονόμου, Μικέλα Κουτουμάνου, Ευαγόρας Θεοδοσίου, Κατερίνα Σκουφάρη